

Elizabeta Imeraj - Korniza ligjore kombëtare- shqiptare përkitazi me trafikimin me qenie njerëzore

Dr. Elizabeta Imeraj

Abstrakt

Në vijim do të japim informacion në lidhje me kuadrin ligjor shqiptar, bazuar tek i cili duhet të bëhet procesi i identifikimit dhe ofrimi i menjëhershëm i asistencës ndaj viktimës së trafikimit. Duhet theksuar fakti që Shqipëria është bazuar pikërisht në dokumentet e lartpërmendura në hartimin e legjislacionit në vijim.

Është e vërtetë që në Kushtetutën e Shqipërisë nuk shprehet në mënyrë të drejtpërdrejtë lufta kundër trafikimit në njerëz, megjithatë, në Pjesën e Dytë, Kapitulli II “Të Drejtat dhe Liritë Personale”, si dhe në Nenin 3 ku inter aliathuhet: “...dinjiteti i një njeriu, të drejtat dhe liritë ... janë themeli i këtij vendi, që ka detyrimin për t’i respektuar dhe mbrojtur ato” sigurohet dinjiteti, të drejtat dhe liritë e çdo shtetasi shqiptar.

Përveç Kodit Penal dhe Kodit të Proçedurës Penale, si gurët e themelit për ndëshkimin e trafikantëve dhe në të njëjtën kohë mbrojtjen e viktimave të trafikimit, janë hartuar e miratuar një sërë ligjesh dhe aktesh nënligjore, të cilat në mënyrë të drejtpërdrejtë apo tërthorazi intensifikojnë luftën dhe goditjen ndaj trafikimit si fenomen dhe vepër penale, si dhe krijojnë një mburojë mbrojtëse për viktimat e trafikimit, duke u siguruar atyre mbrojtje, kompensim e siguri fizike/materiale.

Fjalët Kyçe: Kushtetuta, Ligji, Shqipëria, Aktet nënligjore, konventat

1. Korniza ligjore kombëtare

i. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë⁵⁵

Është e vërtetë që në Kushtetutën e Shqipërisë nuk shprehet në mënyrë të drejtpërdrejtë lufta kundër trafikimit në njerëz, megjithatë, në Pjesën e Dytë, Kapitulli II “Të Drejtat dhe Liritë Personale”, si dhe në Nenin 3 ku inter aliathuhet: “...dinjiteti i një njeriu, të drejtat dhe liritë ... janë themeli i këtij vendi, që ka detyrimin për t’i respektuar dhe mbrojtur ato” sigurohet dinjiteti, të drejtat dhe liritë e çdo shtetasi shqiptar.

Në vijim, Neni 26 i Kushtetutës, në përputhje të plotë me Nenin 4 të Konventës Europiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut thotë: “Askush nuk duhet të kërkohet të kryejë punë të detyruar, përveçse në rastet e ekzekutimit të një vendimi gjyqësor, kryerjes së shërbimit ushtarak, apo për një shërbim që rrjedh nga një gjendje lufte, nga një gjendje e jashtëzakonshme, ose nga një fatkeqësi natyrore që kërcënon jetën ose shëndetin e njeriut”.

ii. Kodi Penal dhe Kodi i Proçedurës Penale

Për herë të parë trafikimi i qenieve njerëzore është parashikuar si krim në Kodin Penal të Shqipërisë, duke vendosur dispozita të veçanta, me Ligjin Nr.8733, viti 2001, “Për disa shtesa dhe ndryshime në⁵⁶ Ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me Ligjin Nr. 9834, datë 22.11.2007 “Për Aderimin e

⁵⁵ Për tekstin e plotë të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

⁵⁶ Ky ndryshim është bërë në përputhje të plotë me Nenin 3 të Protokollit të Palermos, i cili përkufizon si vijon: a) “Trafikim i qenieve njerëzore” nënkupton rekrutimin, transportimin, transferimin, strehimin ose marrjen e personave me anë të kërcënimit, përdorimit të forcës apo formave të tjera të shtrëngimit, rrëmbimit, mashtrimit, kurthit, të shpërdorimit të detyrës, të atyre që kanë një pozicion të pambrojtur apo dhënien ose

Republikës së Shqipërisë në Protokollin Opsional të Konventës së OKB-së “Për të Drejtat e Fëmijëve, për Shitjen e Fëmijëve, Prostitucionin dhe Pornografinë me Fëmijë”. Fletorja Zyrtare Nr 165, 200718.

Ligjin Nr. 7895, datë 27.01.1995, Kodi Penal i Shqipërisë”, ku pas nenit 110 u shtua neni 110/a “Trafikimi i njerëzve”. Po me këtë ligj, pas nenit 114 u shtua neni 114/a “Trafikimi i femrave për prostitucion”. Njëkohësisht po në këtë ligj, pas nenit 128 të Kodit Penal u shtua neni 128/b “Trafikimi i fëmijëve”.

Për të qenë në përputhje të plotë me Protokollin e Palermos, me Ligjin Nr.9188, datë 12.2.2004, “Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 7895, datë 27.1.1995 ‘Kodi Penal i Shqipërisë’ i ndryshuar”, neni 110/a u ndryshua si më poshtë¹⁹:

“TRAFIKIMI I PERSONAVE”:

“Rekrutimi, transportimi, transferimi, fshehja ose pritja e personave nëpërmjet kërcënimit ose përdorimit të forcës apo formave të tjera të shtrëngimit, rrëmbimit, mashtrimit, shpërdorimit të detyrës ose përfitimit nga gjendja shoqërore, fizike apo psikike, ose dhënies apo marrjes së pagesave ose përfitimeve për të marrë pëlqimin e personit që kontrollon një person tjetër, me qëllim shfrytëzimin e prostitucionit të të tjerëve ose formave të tjera të shfrytëzimit seksual, të punës ose shërbimeve të detyruara, të skllavërimit ose formave të ngjashme me skllavërimin, të vënies në përdorim ose transplantimit të organeve, si dhe formave të tjera të shfrytëzimit,

Dënimi: 5-15 vjet burgim dhe gjobë prej 2-5 milion lek.

Organizimi, drejtimi dhe financimi i trafikimit të personave

Dënimi: 7-15 vjet burg dhe gjobë nga 4-6 milion lek.

Kur kjo vepër kryhet në bashkëpunim ose më shumë se një herë, apo shoqërohet me keqtrajtimin dhe detyrimin me dhunë fizike a psikike ndaj të dëmtuarit, për të kryer veprime të ndryshme, ose sjell pasoja të rënda për shëndetin,

Dënimi: Jo më pak se 15 vjet burgim dhe gjobë 6-8 milion lek.

Kur vepra ka sjellë si pasojë vdekjen e të dëmtuarit,

Dënimi: Jo më pak se 20 vjet ose me burgim të përjetshëm, si dhe me gjobë 7-10 milion lek.

Kur vepra penale kryhet nëpërmjet shfrytëzimit të funksionit shtetëror ose shërbimit publik,

Dënimi: Një e katërt shtesë e burgimit dhe gjobës”

Po me këtë ligj janë ndryshuar edhe përmbajtja e neneve 114/b “Trafikimi i femrave” dhe 128/ b “Trafikimi i të miturve”, duke u vendosur për secilin prej tyre po e njëjta përmbajtje si ajo e nenit 110/a me ndonjë ndryshim të vogël dhe po me ato masa dënimi.

Duke marrë në konsideratë përkufizimin e mësipërm, trafikimi i personave ka si elementë të tij kyç:

1. Veprimtarinë– rekrutimi, transporti, transferimi, mbajtja dhe pritja e personave;
2. Mënyrat– kërcënim i ose përdorimi i forcës ose i formave të tjera të rrëmbimit, mashtrimit, falsifikimit, abuzimit me pushtetin ose situatën e pafavorshme, ose nëpërmjet dhënies dhe marrjes së pagesave ose përfitimeve për të marrë pëlqimin e një personi që ka kontrollin mbi një person tjetër;
3. Qëllimin– shfrytëzimi i një personi sipas mënyrave të renditura në nenin 110/ a të Kodit Penal apo Nenit 3 të Protokollit të Palermos.⁵⁷

marrjen e pagesave ose përfitimeve për të arritur miratimin e një personi që ka kontroll mbi një person tjetër, për qëllim shfrytëzimi. Shfrytëzimi do të përfshijë minimalisht shfrytëzimin e prostitucionit të të tjerëve, forma të tjera të shfrytëzimit seksual, punën ose shërbimet e detyruara, skllavërinë apo praktikat e ngjashme me skllavërinë ose heqjen e organeve.

⁵⁷ IOM. Manuali i IOM-it për ndihmën e drejtpërdrejtë për viktimat e trafikimit. Tiranë, 2007.

Ndërkohë që, sipas nenit 4/e të Konventës së Këshillit të Europës “Për Masat kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore”, viktimë do të nënkuptojë çdo person fizik që është objekt i trafikimit të qenieve njerëzore, siç përcaktohet në këtë nen.

Ndryshimet e mësipërme, interalia, synonin harmonizimin e Kodit Penal me legjislacionin ndërkombëtar penal dhe dokumentet e tjerë ndërkombëtarë të ratifikuar nga Shqipëria, prezantimin e disa dispozitave të reja penale si rrjedhojë e një eksperience 6-vjeçare- dhe kërkesat e reja bashkëkohore në luftë kundër krimit, kryesisht atij të organizuar, duke siguruar në të njëjtën kohë masa më të rënda ndëshkimi.

Ndryshime të tjera në Kodin Penal janë bërë edhe për të ndaluar dhe ndëshkuar edhe veprën penale të ndihmës për kalim të paligjshëm të kufirit, më saktësisht Neni 298, me këtë përmbajtje:

“NDIHMJA PËR KALIM TË PALIGJSHËM TË KUFIJVE”⁵⁸

Strehimi, shoqërimi, vënia në dispozicion ose përdorimi i mjeteve të lundrimit, të fluturimit, ose i mjeteve të tjera të transportit apo çdo ndihme tjetër me qëllim kalimin e paligjshëm të kufirit të Republikës së Shqipërisë, ose për hyrjen e paligjshme të një personi në një shtet tjetër pa qene shtetas i tij, ose që nuk ka leje qëndrimi në atë shtet, përbën veprë penale

Dënimi: 1-4 vjet burg dhe gjobë 3-6 milion lek.

Kur ndihma jepet për qëllime fitimi,

Dënimi: 3-7 vjet burgim dhe gjobë 4-8 milion lek.

Kur kjo veprë kryhet në bashkëpunim, ose më shumë se një here, apo ka sjellë pasoja të rënda

Dënimi: 5-10 vjet burgim dhe gjobë 6-8 milion lek.

Kur vepra ka sjellë si pasojë vdekjen e të dëmtuarit

Dënimi: Jo më pak se 15 vjet burg ose me burgim të përjetshëm si dhe gjobë 8-10 milion lek.

Kur vepra penale kryhet nëpërmjet shfrytëzimit të funksionit shtetëror ose shërbimit publik

Dënimi: Një e katërt shtesë e burgimit dhe gjobës

Risia e këtij ndryshimi në Kodin Penal është që ndëshkon tashmë jo vetëm kalimin e paligjshëm të kufirit po edhe dhënien ndihmë për kryerjen e një veprë të tillë, si edhe ç’ka është më i rëndësishëm fakti që ndëshkimi në këtë rast shkon përtej kufijve dypalëshe, pra kalimi i paligjshëm i kufijve ndëshkohet edhe atëherë kur këta kufij janë të një shteti të tretë.

Të rëndësishme janë edhe ndryshimet e kohëve të fundit të Kodit Penal⁵⁹ në lidhje me pornografinë me të mitur – Neni 117, i cili ndëshkon përdorimin e të miturit për prodhimin e materialeve pornografike, si dhe shpërndarjen ose publikimin e tyre në internet apo në forma të tjera; në lidhje me keqtrajtimin e të miturit – Neni 124/b, i cili ndëshkon keqtrajtimin fizik ose psikologjik të të miturit nga personi që është i detyruar të kujdeset për të, detyrimin e të miturit për të punuar, për të siguruar të ardhura, për të lypur apo për të kryer veprime që dëmtojnë zhvillimin e tij, duke shtuar në këtë formë gamën e mbrojtjes së të miturve viktimë të krimit në përgjithësi dhe atij të trafikimit në veçanti.

Ndryshime u hartuan dhe miratuan dhe në Kodin e Proçedurës Penale, duke përfshirë në të përdorimin e metodave speciale të hetimit si: veprimet e simuluara – Neni 294/a, punonjësin e policisë së infiltruar – Neni 294/b, vëzhgimet, përgjimet ambientale dhe telefonike – Neni 221 etj.

i. Dallimi mes veprave të trafikimit të personave dhe dhënies ndihme për kalim - të paligjshëm të kufirit.

⁵⁸ Miratuar nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë me Ligjin Nr. 9686, datë 26.2.2007 “Për disa Shtesa dhe Ndryshime në Ligjin Nr. 7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të Ndryshuar”, Fletorja Zyrtare Nr 27, 2007

⁵⁹ Miratuar rishtazi nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë me Ligjin Nr. 9859, datë 21.1.2008 “Për disa Shtesa dhe Ndryshime në Ligjin Nr. 7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të Ndryshuar” Fletorja Zyrtare nr. 10, 2008

Trafikimi i personave dhe dhënia ndihmë për kalim të paligjshëm të kufirit janë dy vepra penale të ndryshme, kualifikimi i të cilave shpesh ngatërrohet, megjithëse kanë elementë të përbashkët. Në tabelën më poshtë do të gjeni në mënyrë të përmbledhur elementët që bëjnë ndryshimin mes këtyre veprave penale.⁶⁰

TRAFIKIMI I PERSONAVE	DHËNIA NDIHMË PËR KALIM TË PALIGJSHËM TË KUFIRIT
Krim i kryer ndaj personit Kryhet, ndër të tjera, edhe nëpërmjet transportimit ndërkufitar Shfrytëzim i vazhdueshëm i viktimës. Marrëdhënia shfrytëzuese vazhdon për të maksimizuar përfitimet. Kryhet pa pëlqimin/miratimin e viktimës. Luftohet për të ruajtur të drejtat e njeriut	Krim i kryer ndaj shtetit Kryhet vetëm nëpërmjet transportimit ndërkufitar. Sigurimi i një përfitimi në këmbim të sigurimit të hyrjes se paligjshme në një shtet tjetër. Me hyrjen e emigrantit të paligjshëm në shtetin e dëshiruar, marrëdhënia kontrabandist-i kontrabanduar përfundon. Kryhet me vullnetin e lirë të të kontrabanduarit. Luftohet për të mbrojtur integritetin e kufijve shtetëror

2. Ligje dhe akte të tjera nënligjore

Përveç Kodit Penal dhe Kodit të Proçedurës Penale, si gurët e themelit për ndëshkimin e trafikantëve dhe në të njëjtën kohë mbrojtjen e viktimave të trafikimit, janë hartuar e miratuar një sërë ligjesh dhe aktesh nënligjore, të cilat në mënyrë të drejtpërdrejtë apo tërthorazi intensifikojnë luftën dhe goditjen ndaj trafikimit si fenomen dhe vepër penale, si dhe krijojnë një mburojë mbrojtëse për viktimat e trafikimit, duke u siguruar atyre mbrojtje, kompensim e siguri fizike/materiale.

Në vijim përmenden ligjet dhe aktet nënligjore më të rëndësishme në këtë fushë:

1. Me rëndësi të veçantë është miratimi i Ligjit Nr. 9284, datë 30.09.2004 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar”⁶¹, i cili synon parandalimin dhe luftën kundër krimit të organizuar dhe përcakton detyrat e punonjësve të policisë dhe prokurorisë nëpërmjet zbulimit, identifikimit, sekuestrimit dhe konfiskimit të pasurive të paligjshme të personave të dyshuar si pjesëmarrës në krimin e organizuar dhe trafiqe, si dhe kompensimin e viktimave;

2. Ligji Nr. 9205, datë 15.03.2004, “Për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të bashkëpunëtorëve të drejtësisë”⁶², i cili synon të sigurojë deklaramë dhe dëshmi kyçe për proceset penale që lidhen me krimin e organizuar, të cilat vështirësohen për t’u siguruar nga kërcënimet dhe mungesa e garancive që shteti duhet t’u sigurojë shtetasve të tij.

3. Ligji nr. 9062, datë 08.05.2003 “Kodi i Familjes”⁶³ – i cili mbron dhe ka në konsideratë parësore interesin më të lartë të fëmijës.

4. Vendim i Këshillit të Ministrave, nr. 195, datë 11.04.2007 “Standardet e Shërbimeve të Përkujdesit Shoqëror për Personat e Trafikuar ose në Rrezik Trafikimi në Qendrat Rezidenciale”⁶⁴– i cili përcakton qartë standardet që duhet të përmbushen nga qendrat rezidenciale që strehojnë persona

⁶⁰ ICMPD. *Guidelines for the Development and Implementation of a Comprehensive National Antitrafficking Response*. ICMPD, 2006

⁶¹ Fletorja Zyrtare nr. 79, 2004

⁶² Fletorja Zyrtare nr. 22, 2004.

⁶³ Fletorja Zyrtare nr. 49, 2003

⁶⁴ MPÇSSHB. *Standardet për Shërbimet e Përkujdesit Shoqëror për Personat e Trafikuar ose në Rrezik Trafikimi në Qendrat Rezidenciale*. MPÇSSHB, 2008.

të trafikuar/në rrezik trafikimi apo edhe grupe të tjera në rrezik. Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta kontrollon të gjitha qendrat e licencuara prej saj në mënyre periodike për zbatimin e këtyre standardeve.

5. Urdhër-Shërbimi i Drejtorit të Përgjithshëm të Policisë së Shtetit, nr. 871, datë 27.12.2007 “Për procedurat që kryhen në kufi për intervistimin e shtetasve të huaj dhe shqiptarë të kthyer nga vendet e tjera”⁶⁵, i cili përcakton qartë detyrat e policisë kufitare dhe asaj antitrafik në drejtim të identifikimit dhe referimit të viktimave të trafikimit, si dhe përcakton qartë pjesëmarrjen e punonjësve socialë gjatë intervistimit.

6. Udhëzimi i Ministrisë të Brendshme, nr. 1085, datë 12.06.2006 “Për Procedurat që duhet të zbatohet Policia e Shtetit për përzgjedhjen e të huajve të parregullt”, i cili ndihmon strukturat përkatëse në identifikimin e viktimave të huaja të trafikimit dhe përbën në këtë mënyrë një masë efikase parandaluese.

7. Ligji nr. 8610, datë 17.5.2000 “Për Parandalimin e Pastrimit të Parave”⁶⁶, i cili përbën një mjet të fuqishëm në identifikimin e aseteve kriminale.

8. Ligji Nr. 9669, datë 18.12.2006 “Për masat ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”⁶⁷. Qëllimi i këtij ligji është të marrë disa masa parandaluese, që mund të veprojnë krahas ose duke iu paraprirë edhe masave përkatëse penale (sipas legjislacionit penal) por edhe më vete, pavarësisht në ka apo jo ndonjë proces penal të lidhur me dhunën në familje për rastin konkret. Risia e këtij ligji është mundësia e lëshimit nga gjykatat të një urdhër mbrojtjeje për viktimën, i cili mund të urdhërojë për shembull largimin e dhunuesit nga banesa, detyrimin e tij për të mos kryer më asnjë veprim që përbën dhunë në familje, ndalimin e tij për të kontaktuar me viktimën a familjarët e saj, përfshirjen e dhunuesit në programe riedukimi / rehabilitimi, etj.

9. Marrëveshja e Bashkëpunimit për Krijimin e një Mekanizmi Kombëtar Referues për Identifikim dhe Asistencë të Përmirësuar për Viktimat e Trafikut të Qenieve Njerëzore (MKR) e firmosur më datë 18 Korrik, 2005. Marrëveshja është një kuadër bashkëpunimi ku përcaktohen përgjegjësitë e aktorëve kyç në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore për sa i përket identifikimit, referimit, akomodimit, asistencës dhe rehabilitimit të viktimave të trafikimit. Në thelb, MKR-ja është një sistem, një rrjet i ngritur mes policisë, shërbimit social, shërbimit diplomatik dhe konsullor, si dhe qendrave pritëse dhe rehabilituese për viktimat e trafikimit.

10. Memorandumi i Mirëkuptimit ndërmjet Ministrisë së Brendshme, Ministrisë së Turizmit, Kulturës, Rinisë dhe Sporteve dhe Prezencës së Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunimin në Europë në Shqipëri (OSCE) për promovimin dhe zbatimin e Kodit të Sjelljes për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual në Turizëm, si një mjet për të luftuar trafikimin e fëmijëve në vend⁶⁸.

Përfundimi

⁶⁵ Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Trafikimin në Njerëz. Raporti i Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007. Teksti i plotë i këtij raporti gjendet në adresën:<http://www.moi.gov.al/images/pdf/buletini/RaportiVleresuesStrategjiseKombetareAntitrafikim2005-2007.pdf>

⁶⁶ Fletorja Zyrtare nr. 14, 2000.

⁶⁷ Fletorja Zyrtare nr. 150, 2006.

⁶⁸ Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Trafikimin në Njerëz. Raporti i Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007. Teksti i plotë i këtij raporti gjendet në adresën:<http://www.moi.gov.al/images/pdf/buletini/RaportiVleresuesStrategjiseKombetareAntitrafikim2005-2007.pdf>.

“Trafikimi i personave është një formë e skllavërisë së kohëve moderne, një lloj i ri i tregtisë globale të skllavërisë”.

Sikurse dhe në vendet e tjera të rajonit, edhe në Shqipëri fenomeni i trafikimit filloi të zhvillohet e të marrë përmasa shqetësuese pas viteve 90. Në vitet 1990-1995, procesi i trafikimit kryhej nga individë të veçantë, bazuar në lidhjet familjare, fisnore apo krahinore. Më vonë ky fenomen erdhi duke u organizuar dhe arriti kulmin në vitet 1997-2001, kur u krijuan organizata të mirëfillta kriminale, të cilët u përqendruan në trafikimin e femrave për shfrytëzim prostitucioni dhe trafikimin e fëmijëve për lypje.

Në të njëjtën kohë, duhet theksuar fakti që trafikimi në njerëz, ashtu si në një pjesë të mirë të vendeve të Ballkanit Perëndimor, është i lidhur ngushtë me faktorë të ndryshëm ekonomiko-shoqërorë dhe politikë në Shqipëri, zhvillimet e të cilët janë të ndryshueshme por gjithsesi me prirje për t’u ulur.

Vetëm pas vitit 2001 trafikimi u pranua si problem dhe filloi të goditej seriozisht nëpërmjet zbatimit me shpejtësi të reformës ligjore, duke përfshirë në Kodin Penal dispozita ligjore ku parashikohen dënime të ashpra për fenomenin e trafikimit.

Në Shqipëri, legjislacioni që merret me goditjen e trafikimit të qenieve njerëzore ka pësuar ndryshime thelbësore, duke synuar që me anë të ndryshimeve e përmirësimeve të herëpashershme të plotësohen sa më mirë standartet ndërkombëtare të legjislacionit të brendshëm. Masat penale të parashikuara nga legjislacioni ynë për trafikantët janë tepër të rënda, ato parashikojnë deri në 25 vjet burg dhe kur ka pasoja të jetës së viktimave të trafikuar dënimi ndryshon deri në burgim të përjetshëm.

Si rezultat i një politike agresive ndaj këtij fenomeni, e shoqëruar kjo me dënime të rënda dhe me konfiskim të pasurive të autorëve të krimit, fenomeni i trafikimit të qenieve njerëzore është ulur ndjeshëm. Sipas statistikave të Raportit të Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007, trafikimi si i femrave dhe i fëmijëve është në ulje. Kështu, për vitin 2005 ka pasur 30 femra viktime të trafikimit dhe 7 fëmijë; në vitin 2006 ka pasur 25 femra dhe 4 fëmijë viktime të trafikimit dhe në vitin 2007 ka pasur vetëm 12 femra dhe 3 fëmijë viktime të trafikimit.

Literatura

- Albania, Prosecution of serious crimes, Tirana, Republic of Albania
- IOM. Manuali i IOM-it për ndihmën e drejtpërdrejtë për viktimat e trafikimit. Tiranë, 2007.
- me Ligji Nr. 9686, datë 26.2.2007 “Për disa Shtesa dhe Ndryshime në Ligjin Nr. 7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të Ndryshuar”, Fletorja Zyrtare Nr 27, 2007
- Ligji Nr. 9859, datë 21.1.2008 “Për disa Shtesa dhe Ndryshime në Ligjin Nr. 7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, të Ndryshuar” Fletorja Zyrtare nr. 10, 2008
- ICMPD. Guidelines for the Development and Implementation of a Comprehensive National Antitrafficking Response. ICMPD, 2006
- Fletorja Zyrtare nr. 79, 2004
- Fletorja Zyrtare nr. 22, 2004.
- Fletorja Zyrtare nr. 49, 2003
- MPÇSSH. Standardet për Shërbimet e Përkujdesit Shoqëror për Personat e Trafikuar ose në Rrezik Trafikimi në Qendrat Rezidenciale. MPÇSSH, 2008.
- Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Trafikimin në Njerëz. Raporti i Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007. Teksti i plotë i këtij raporti gjendet në adresën:<http://www.moi.gov.al/images/pdf/buletini/RaportiVleresuesStrategjiseKombetareAntitrafikim2005-2007.pdf>
- Fletorja Zyrtare nr. 14, 2000.
- Fletorja Zyrtare nr. 150, 2006.
- Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Trafikimin në Njerëz. Raporti i Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007. Teksti i plotë i këtij raporti gjendet në adresën:<http://www.moi.gov.al/images/pdf/buletini/RaportiVleresuesStrategjiseKombetareAntitrafikim2005-2007.pdf>.
- Rice, Condoleezza. Raporti për Trafikimin në Njerëz i qershor 2007-s. <http://www.state.gov>.
- Zyra e Koordinatorit Kombëtar për Trafikimin në Njerëz. Raporti i Vlerësimit për Zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2005-2007.